

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.019.03.2017
P/17/051

TEKST JEDNOLITY

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/051 – Zapobieganie zanieczyszczeniu wód związkami azotu ze źródeł rolniczych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Karolina Lahutta, gł. specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LBY/184/2017 z 1 grudnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ¹ – Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Toruniu ²
Kierownik jednostki kontrolowanej	Maria Fajger – Prezes Agencji ³ (dowód: akta kontroli str. 3-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości⁴, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

W kontrolowanym okresie⁵ Oddział wywiązywał się z nałożonych na niego zadań w zakresie kontroli wdrażania działań dotyczących ograniczenia zanieczyszczenia wód związkami azotu pochodzenia rolniczego. W szczególności rzetelnie realizował zaplanowane dla niego kontrole na miejscu spełniania wymogów wzajemnej zgodności⁶ przez gospodarujących na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego⁷. Około 30% z kontroli zakończyło się stwierdzeniem niezgodności.

OR dołożył również należytych starań w informowaniu o możliwości uzyskania pomocy finansowej przez gospodarstwa rolne na dostosowanie do wymogów dyrektywy azotanowej. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości w zakresie weryfikacji jednego wniosku o przyznanie pomocy dotyczyły strony formalnej wniosku, tj. spełniania wymogów stawianych im przez rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN” w ramach

¹ Dalej: „Agencja”.

² Dalej: „Oddział” lub „OR”.

³ Od 2 listopada 2017 r. (od 1 sierpnia 2017 r. jako p.o.) W okresie od 2 marca 2017 r. do 1 sierpnia 2017 r. p.o. Prezesa Agencji był Dariusz Golec. W okresie od 13 stycznia 2016 r. do 2 marca 2017 r. Prezesem Agencji był Daniel Obajtek (od 27 listopada 2015 r. jako p.o.), a wcześniej (od 25 lutego 2013 r.) – Andrzej Gross.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁵ To jest w latach 2014 – do czasu zakończenia kontroli (do 17 stycznia 2018 r.).

⁶ Dalej również „cross-compliance” lub „CC”.

⁷ Dalej również „OSN”.

poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020⁸ oraz instrukcji ich wypełniania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Kontrola wdrażania działań dotyczących ograniczenia zanieczyszczenia wód związkami azotu pochodzenia rolniczego i osiągnięcia założonych efektów

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2014-2017 realizowane przez Agencję płatności bezpośrednie powiązane były z obowiązkiem przestrzegania przez rolników wymogów wzajemnej zgodności. W obszarze ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego dotyczyły one prowadzących działalność rolniczą na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego.

W latach 2014-2017 (I kwartał) na terenie objętym właściwością OR wyznaczonych było 14 obszarów OSN⁹ z programami działań wprowadzonymi w 2013 r. rozporządzeniami dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej¹⁰. OR nie posiadał informacji o liczbie podmiotów prowadzących działalność na poszczególnych OSN. Dane w zakresie wykazu gmin, obrębów ewidencyjnych i działek ewidencyjnych położonych na gruntach OSN ustalonych nie wcześniej niż od dnia 1 maja 2012 r. przekazane zostały mu przez Centralę Agencji w związku z ogłoszonym w grudniu 2015 r. naborem wniosków o pomoc finansową na operacje typu „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN”.

W I kwartale 2017 r. dyrektorzy RZGW wyznaczyli nowe OSN-y, których obszar objął teren całego województwa, tj.: 1/ region wodny Dolnej Wisły; 2/ region wodny Warty; 3/ region wodny Środkowej Wisły. Dla ww. OSN nie wprowadzono jednak programów działań.

(dowód: akta kontroli str. 9-14, 389-397)

1.2. Przypisanym OR w latach 2014-2017 zadaniem związanym z kontrolą rolniczych źródeł zanieczyszczenia i wypełniania obowiązków przez prowadzących działalność rolniczą na OSN było przeprowadzanie kontroli na miejscu wniosków o płatności bezpośrednie w zakresie spełniania wymogów wzajemnej zgodności. Czynności kontrolne podejmowane były na podstawie planów przesłanych do realizacji przez Centralę Agencji (określających zakres kontroli) oraz wskazań biur powiatowych¹¹.

W latach 2014-2017 (do 14 grudnia) OR zrealizował odpowiednio 100, 224, 60 i 59 kontroli na miejscu wniosków o płatności bezpośrednie w zakresie spełnienia wymogów wzajemnej zgodności przez gospodarujących na OSN, co stanowiło odpowiednio 125%, 104,7%, 92,3%, 79,7% zaplanowanych w tym zakresie. Kontrolą w zakresie CC w poszczególnych latach obejmowano nie więcej niż 2%

⁸ Dz. U. poz. 1795, ze zm. Dalej: „rozporządzenie w sprawie przyznawania pomocy na inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN”.

⁹ Znajdowały się one na terenie powiatów: żnińskiego, inowrocławskiego, aleksandrowskiego, lipnowskiego, świeckiego, bydgoskiego, wąbrzeskiego, chełmińskiego, toruńskiego, grudziądzkiego, włocławskiego, radziejowskiego, chełmińskiego, golubsko-dobrzyńskiego.

¹⁰ Dalej: „RZGW”.

¹¹ OR nie przeprowadzał samodzielnie typowania do kontroli.

wniosków o płatności bezpośrednio złożonych przez gospodarujących na OSN¹², natomiast odsetek kontroli wzajemnej zgodności u rolników gospodarujących na OSN w ogólnej liczbie wykonanych kontroli CC w latach 2014-2017 wyniósł odpowiednio: 10,7%, 36,5%, 13,2%, 14,8%.

Niezrealizowanie w 2016 r. przez OR kontroli u wszystkich wytypowanych rolników wynikało z przesunięcia terminu ich realizacji na I kwartał 2017 r., dokonanego komunikatem Departamentu Baz Referencyjnych i Kontroli Terenowych.

(dowód: akta kontroli str. 17-19, 22-24, 26-29)

Przy realizacji kontroli OR korzystał z instrukcji¹³ przygotowanych przez Wydział Nadzoru i Kontroli Wymogów Wzajemnej Zgodności Agencji. W procedurach przeprowadzania ww. kontroli w ramach sprawdzania spełniania wymogów zasady wzajemnej zgodności określono zakres kontroli rolników, których działki położone są na OSN. Obejmował on sprawdzenie realizacji obowiązków związanych z przechowaniem i zagospodarowaniem odchodów zwierzęcych, posiadaniem i przestrzeganiem rocznego planu nawożenia w zakresie dawek, terminów i sposobów nawożenia, wynikających z programów działań wprowadzonych zarządzeniem dyrektora RZGW, ujętych w 2014 r. w 41, a w latach 2015-2016 w 55 zagadnień kontrolnych¹⁴ odpowiadających niezgodnościom określonym w tabeli II załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 maja 2015 r. w sprawie liczby punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności oraz procentowej wielkości kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanych stwierdzonym niezgodnościom¹⁵. Procedura kontroli wzajemnej zgodności na rok 2017, w związku z zakończeniem okresu realizacji programów działań na wszystkich wyznaczonych OSN, przewidywała natomiast weryfikację przestrzegania wymagań, które rolnicy powinni przestrzegać jeszcze rok po zakończeniu tych programów. Ujęte one zostały w siedem zagadnień kontrolnych.

(dowód: akta kontroli str. 331)

Spośród 384 zrealizowanych w latach 2014-2016 kontroli wniosków o płatności bezpośrednio w zakresie spełnienia wymogów wzajemnej zgodności przez gospodarujących na OSN, 121 (31,5%) zakończyło się stwierdzeniem nieprawidłowości, z tego 81 w 2014 r., 23 w 2015 r. i 17 w 2016 r. Najczęściej wykrywane były niezgodności w zakresie przechowywania i zagospodarowania odchodów zwierzęcych (77 kontroli), następnie w zakresie prowadzenia dokumentacji zabiegów agrotechnicznych (23 kontrole) i przestrzegania dawek, terminów i sposobów nawożenia (16 kontroli).

(dowód: akta kontroli str. 23-24)

Szczegółowe badanie pięciu przeprowadzonych przez OR kontroli na miejscu spełniania przez gospodarujących na OSN wymogów wzajemnej zgodności wykazało, że w ich trakcie sprawdzano prawidłowość wypełniania przez rolników obowiązków w zakresie prowadzenia dokumentacji wszystkich zabiegów agrotechnicznych, przechowywania i zagospodarowania odchodów zwierzęcych, przestrzegania dawek, terminów i sposobów nawożenia oraz pozostałych obowiązków wynikających z planów działań na OSN. Wyniki czynności

¹² W poszczególnych latach odsetek wniosków objętych kontrolą wyniósł odpowiednio 0,9%, 1,9%, 0,5%, 0,5%. W 2014 r. gospodarujący na OSN z terenu województwa kujawsko-pomorskiego złożyli 11 529 wniosków o płatności bezpośrednio, w 2015 r. – 11 620, w 2016 r. – 11 471, a w 2017 r. – 11 269 wniosków.

¹³ Instrukcja realizacji kontroli w zakresie wzajemnej zgodności.

¹⁴ Opisanym w rozdziale Zasady oceny wymogów w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego.

¹⁵ Dz. U. poz. 743, ze zm.

dokumentowane były przez pracowników OR w stosownych raportach, a stwierdzone nieprawidłowości opisane zgodnie z przewidzianymi instrukcją kodami i wagami w zakresie zasięgu, dotkliwości i trwałości.

Informacje o przeprowadzonych kontrolach i ich ustaleniach raportowane były przez OR poprzez wprowadzenie i zatwierdzenie danych w systemie informatycznym. Kontrola wykazała, że dane o pięciu zbadanych sprawach zostały odnotowane i zatwierdzone w systemie komputerowym zgodnie z danymi zawartymi w raporcie z kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 31, 328-329)

1.3. Do zadań OR w kontrolowanym okresie należał również nadzór nad biurami powiatowymi w zakresie przyjmowania, weryfikacji, kontroli administracyjnej wniosków obszarowych w ramach płatności bezpośrednich. Przyjęte w tym zakresie procedury nie przewidywały odmiennego postępowania z wnioskami złożonymi przez rolników gospodarujących na OSN.

W ramach kontroli wewnętrznych w latach 2014-2017 przeprowadzono wizytacje biur powiatowych na podstawie zatwierdzonej książki procedur dotyczącej przeprowadzania wizytacji biur powiatowych oraz oddziałów regionalnych w ramach nadzoru merytorycznego w zakresie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, płatności z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, płatności rolnośrodowiskowej, pomocy na zalesianie gruntów rolnych oraz innych niż rolne oraz płatności na zalesianie gruntów rolnych. Lista kontrolna będąca załącznikiem do ww. procedur zawierała w latach 2014-2015 zagadnienia dotyczące przestrzegania norm i wymogów wzajemnej zgodności. Kolejna aktualizacja ww. książki procedur, obowiązująca od 29 stycznia 2016 r., zniósła obowiązek kontrolowania poprawności wniosków w zakresie przestrzegania norm i wymogów CC. Sprawdzeniu podczas wizytacji podlegały sprawy z kampanii rozpoczętej w roku poprzednim lub w kampanii wskazanej przez Dyrektora OR. Książki procedur nie określały jednak szczegółowych wymagań co do typowania spraw, w których przeprowadzona została kontrola w zakresie wzajemnej zgodności na terenach OSN. Po zakończeniu kwartału, w którym odbyły się wizytacje, Dyrektor OR zobowiązany był do przesłania do Departamentu Płatności Bezpośrednich dokumentacji zawierającej wykaz wizytowanych biur, daty wizytacji, zestawienie nieprawidłowości, a od 29 stycznia 2016 r. również zestawienie wyników wizytacji.

(dowód: akta kontroli str. 33-37)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Oddziału Agencji w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Działania w celu wsparcia finansowego gospodarstw rolnych w zakresie związanym z ich dostosowaniem się do wymogów dyrektywy azotanowej

Opis stanu
faktycznego

2.1. W kontrolowanym okresie Prezes ARiMR ogłosił jeden nabór wniosków o pomoc finansową na operacje typu „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach

rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020¹⁶. Nabór przeprowadzony został w terminie od 10 lutego do 10 marca 2016 r.

W związku z przedmiotowym naborem Zastępca Prezesa wystosował do oddziałów regionalnych ARiMR pismo z poleceniem przygotowania i przeprowadzenia – szczególnie na terenie powiatów, w ramach których zlokalizowane są OSN – szeroko zakrojonych działań informacyjno-szkoleniowych.

Wykonując przedmiotowe polecenie w OR zorganizowano trzy szkolenia na terenie wybranych powiatów oraz drzwi otwarte w siedzibie OR, w ramach których pracownicy Biura Wsparcia Inwestycyjnego¹⁷ udzielali informacji dotyczących zasad przyznawania pomocy, sposobu wypełniania wniosków oraz wymaganych załączników. Zamieszczono również ogłoszenia i artykuł sponsorowany w Gazecie Pomorskiej, a informacja o naborze wraz z wypowiedzią Kierownika BWI znalazła się w programie TVP3 Bydgoszcz „Agroregion”. Ponadto zobowiązano kierowników biur powiatowych do zamieszczenia w widocznym miejscu informacji o naborze wniosków oraz przesłanie stosowanych komunikatów do urzędów gmin, ośrodków doradztwa rolniczego oraz izby rolniczej.

(dowód: akta kontroli str.38-78)

2.2. W ramach naboru do OR wpłynęło 10 wniosków o pomoc finansową. Badanie pięciu spraw wykazało, że pracownicy OR weryfikowali kompletność złożonych wniosków przy pomocy wprowadzonych procedurami wewnętrznymi kart, sprawdzając zarówno kompletność i poprawność formalną wniosku, jak i warunki realizacji i finansowania operacji. W każdą weryfikację zaangażowana była osoba dokonująca przeglądu prac pracownika weryfikującego i ekspert wewnętrzny oceniający dokumentację budowlaną i poprawność kosztorysowania.

Wszystkich 10 wnioskodawców zostało wezwanych do usunięcia braków we wnioskach i ewentualnie złożenia wyjaśnień.

Spośród złożonych wniosków:

- jeden, w związku z rezygnacją wnioskodawcy, pozostawiony został bez rozpatrzenia na podstawie § 11 ust. 3 rozporządzenia w sprawie przyznawania pomocy na inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN;
- trzy ocenione zostały pozytywnie, w następstwie czego wnioskodawcom przyznano pomoc finansową o łącznej wartości 149,8 tys. zł. Zawarcie umów o udzieleniu pomocy poprzedzone było wezwaniem wnioskodawcy, zgodnie z § 16 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 rozporządzenia w sprawie przyznawania pomocy na inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN;
- sześć nie zostało uzupełnionych zgodnie z wezwaniem OR do usunięcia braków, w następstwie czego wnioskodawcom nie przyznano pomocy. O tej decyzji wnioskodawcy poinformowani zostali na piśmie, z zachowaniem wymogów § 12 ust. 2 rozporządzenia w sprawie przyznawania pomocy na inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju

¹⁶ Środki na realizację tego instrumentu ustalone zostały rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 października 2015 r. w sprawie wysokości limitów środków dostępnych w poszczególnych województwach lub latach w ramach określonych działań lub poddziałań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1755) w podziale na dwie pule „województwo mazowieckie” i „pozostałe województwa”, bez podziału na lata.

¹⁷ Dalej: „BWI”.

Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020¹⁸.

(dowód: akta kontroli str.79-80, 87-88, 106-199, 285-286)

2.3. Pomoc przyznano na operacje o szacowanej wartości ogółem 551,3 tys. zł, polegające na budowie dwóch płyt obornikowych, dwóch zbiorników na płynne odchody zwierzęce oraz zakupie wozu asenizacyjnego z wyposażeniem. Do 31 grudnia 2017 r. do OR nie wpłynął żaden wniosek o płatność¹⁹, upłynęły natomiast terminy umowne na złożenie dwóch z nich (odpowiednio: 25 listopada 2017 r. i 25 grudnia 2017 r.). W pierwszym przypadku, stosownie do wprowadzonych procedur, mając na uwadze, że maksymalny termin na realizację ww. operacji nie został przekroczony i nie jest bliski, OR wezwał wnioskodawcę do złożenia wniosku o płatność lub wniosku o zmianę umowy o przyznaniu pomocy. W drugim przypadku wnioskodawca złożył wniosek o płatność po terminie, tj. w styczniu 2018 r., bez uprzedniego wezwania OR²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 80, 89, 104-105, 320-323)

2.4. W ramach funkcjonowania PROW 2007-2013 OR nie udzielił pomocy na inwestycje związane z ograniczeniem odpływu azotu ze źródeł rolniczych na OSN, tj. w zakresie warunków przechowywania nawozów naturalnych wyprodukowanych w gospodarstwach oraz doposażenia gospodarstw w urządzenia do aplikowania nawozów naturalnych.

(dowód: akta kontroli str. 283-287)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Oddziału Agencji w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Jeden wniosek o przyznanie pomocy na operacje typu „Inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego PROW na lata 2014-2020 oceniony został pozytywnie, mimo iż po uzupełnieniu nie spełniał części wymogów wynikających z § 10 rozporządzenia w sprawie przyznawania pomocy na inwestycje w gospodarstwach rolnych położonych na OSN oraz instrukcji wypełniania tego wniosku. W ramach korekty wniosku OR02-65000-OR0220004/16 nie złożono ponownie części VIII przedmiotowego wniosku obejmującej kwotę wnioskowaną, oświadczenia i podpis wnioskodawcy, mimo iż było to wyraźnie wskazane w instrukcji wypełniania tego wniosku.

Zastępca Kierownika BWI, który zatwierdził wyniki weryfikacji ww. wniosku, wyjaśnił m.in., że wskazany wniosek po uzupełnieniu był kompletny. W odniesieniu do wniosku OR02-65000-OR0220004/16 wskazał, że instrukcja wypełniania wniosku ma charakter wyłącznie informacyjny, nie stanowi natomiast źródła prawa. Zapis w instrukcji o konieczności złożenia części VIII ma na celu przede wszystkim zwrócenie uwagi, że korekta może skutkować zmianą wysokości kwoty pomocy. W przedmiotowej sprawie uzupełnienie nie skutkowało zmianą wnioskowanej kwoty pomocy – wezwanie do uzupełnienia braków dotyczyło innych błędnie wypełnionych pól wniosku. W związku z powyższym nie ma podstaw prawnych, aby sankcjonować

¹⁸ Dz. U. z 2017 r., poz. 562, ze zm.

¹⁹ Zgodnie z postanowieniami umów wnioski takie winny być złożone po zakończeniu operacji, w terminach określonych w umowie.

²⁰ W dniu zakończenia kontroli wniosek ten znajdował się na etapie weryfikacji przez OR. Dotyczył on pomocy finansowej w kwocie 50 tys. zł w związku z zakończeniem realizacji operacji polegającej na budowie prefabrykowanego zbiornika na płynne odchody zwierzęce przystosowanego do zadaszania o pojemności 1135 m³, o wartości 307,1 tys. zł i kosztach kwalifikowalnych 249,7 tys. zł.

brak dostarczenia tych części formularza w sytuacji, gdy nie zawierały one żadnych uchybień i nie wymagały poprawy.

(dowód: akta kontroli, str. 139-153, 200-275, 296-298)

Odnosząc się do złożonych wyjaśnień Izba zauważa, że korekta wniosku OR02-65000-OR0220004/16 część VIII obejmowała istotę wniosku, tj. zakres żądania wnioskodawcy z wymaganymi oświadczeniami i jego podpisem, trudno zatem podzielić pogląd, że korekta wniosku może być złożona bez tej części.

Pozytywne zaopiniowanie ww. wniosku skutkowało zawarciem z wnioskodawcą umowy o przyznaniu pomocy w łącznej kwocie 50 tys. zł. Zaznaczenia przy tym wymaga, że pomoc w ww. przypadku przyznano rolnikowi spełniającemu warunki określone § 2 rozporządzenia w sprawie przyznawania pomocy na inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN.

(dowód: akta kontroli, str. 89)

2. W dwóch spośród pięciu badanych spraw na deklaracji bezstronności nie było podpisu jednej z osób uczestniczących w procesie oceny wniosku o przyznanie pomocy na operacje typu „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN”. Stanowiło to naruszenie Instrukcji wypełniania karty weryfikacji wniosku²¹. I tak:

- w przypadku wniosku nr OR02-65000-OR0220001/16 deklaracji bezstronności nie podpisała osoba zatwierdzająca wynik weryfikacji;
- w przypadku wniosku nr OR02-65000-OR0220010/16 deklaracji bezstronności nie podpisał ekspert oceniający wniosek pod kątem robót budowlanych.

Pracownicy OR, którzy nie złożyli w ww. przypadkach deklaracji bezstronności, wyjaśnili m.in., że wynikało to z niedopatrzania. Osoba zatwierdzająca wynik weryfikacji wniosku OR02-65000-OR0220001/16 zaznaczyła przy tym, że z uwagi na nieskomplikowany charakter sprawy (odmowa przyznania pomocy z uwagi na fakt nieuzupełnienia wniosku) nie ma podstaw do wątpliwości w zakresie jej bezstronności. Ekspert oceniający wniosek OR02-65000-OR0220010/16 wskazał natomiast, że w sprawie nie ocenił żadnych dokumentów, gdyż nie zostały załączone do wniosku, a sporządzona przez niego notatka wskazuje jedynie, jakie dokumenty powinny być dostarczone.

Zastępca Kierownika BWI, który zgodnie z Instrukcją wypełniania karty weryfikacji wniosku zobowiązany był do zapewnienia bezstronności, wyjaśnił m.in., że powodem braku podpisów ww. pracowników na deklaracji bezstronności było zwykle niedopatrzanie, a brak podpisu na karcie nie jest równoznaczny z brakiem bezstronności. Wskazał, że pracownicy BWI znają obowiązujące książki procedur i zdają z nich egzaminy pozwalające na uczestniczenie w procesie weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy. Wiedzą również, że w przypadku, gdy pozostają z podmiotem ubiegającym się o przyznanie pomocy w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności, zobowiązani są do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie bezpośredniego przełożonego i wycofania się z oceny.

(dowód: akta kontroli, str. 93-103, 290, 292, 298-299)

²¹ Instrukcja wypełniania Karty weryfikacji wniosku o przyznanie pomocy w ramach poddziałania Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych, Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 IK01_39 wprowadzona procedurą „Obsługa wniosku o przyznanie pomocy dla poddziałań 4.1, 5.1, 5.2, 6.4 – nr KP-611-369-ARIMR.

3. W jednej z pięciu badanych spraw (OR02-65000-OR0220001/16, zakończonej pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia) nie dopełniono wynikającego z Instrukcji wypełniania karty weryfikacji wniosku obowiązku wypełnienia karty identyfikacji ryzyk nadużyć finansowych (K-3/369).

Pracownik OR weryfikujący wniosek oraz osoba zatwierdzająca wynik weryfikacji wyjaśnili m.in., że wynikało to z niedopatrzenia. Zaznaczyli przy tym, że przebieg weryfikacji praktycznie nie pozwalał na wystąpienie któregokolwiek z nadużyć określonego w karcie K-3/369.

(dowód: akta kontroli, str. 92-103, 307)

Ocena cząstkowa

NIK ocenia, że OR dokładał starań w celu wsparcia gospodarstw rolnych w zakresie związanym z ich dostosowaniem się do wymogów dyrektywy azotanowej, w szczególności informował i propagował możliwość uzyskania wsparcia finansowego. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy dotyczyły wyłącznie ich strony formalnej.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²², wnosi o wzmożenie nadzoru nad weryfikacją wniosków o przyznanie pomocy i przestrzeganiem instrukcji wewnętrznych regulujących zasady tej weryfikacji.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Bydgoszczy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 18 stycznia 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Kontroler:
Karolina Lahutta
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Barbara Antkiewicz

²² Dz. U. z 2017 r., poz. 524, dalej: „ustawa o NIK”.

tekst jednolity wystąpienia pokontrolnego uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej z 15 maja 2018 r.